ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
PEDRO CRUZ VILLALÓN
της 6ης Μαρτίου 2014[1]

Υπόθεση C-335/12

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
κατά
Πορτογαλικής Δημοκρατίας

(Προσφυγή της Επιτροπής λόγω παραβάσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας)

«Ίδιοι πόροι — Εκ των υστέρων είσπραξη των εισφορών κατά την εισαγωγή — Οικονομική ευθύνη των κρατών μελών — Μη εξαχθέντα πλεονάσματα ζάχαρης»

1. Στο πλαίσιο προσφυγής της Επιτροπής λόγω παραβάσεως της Πορτογαλικής Δημοκρατίας όσον αφορά τη θέση στη διάθεση των Κοινοτήτων, μετά την προσχώρηση του εν λόγω κράτους μέλους σε αυτές, των εισφορών λόγω μη εξαχθέντων πλεονασμάτων ζάχαρης, τίθεται το ζήτημα της νομικής φύσεως των τελών που σχετίζονται με τα εν λόγω πλεονάσματα. Το Δικαστήριο έχει, έτσι, την ευκαιρία να αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού του εν λόγω οικονομικού πόρου, τον οποίον η Επιτροπή, σε αντίθεση με την Πορτογαλική Δημοκρατία, θεωρεί «ίδιον πόρο» της Ένωσης.

2. Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι, όπως θα υποστηρίξω με τις παρούσες προτάσεις, πρόκειται για ίδιον πόρο της Ένωσης, θα πρέπει στη συνέχεια να κρίνει αν η Πορτογαλική Δημοκρατία επέδειξε την αναγκαία επιμέλεια για την τήρηση της υποχρεώσεώς της να εισπράξει το σχετικό οφειλόμενο ποσό ή αν, αντιθέτως, πρέπει εν τέλει να λογοδοτήσει ενώπιον της Επιτροπής, αναλαμβάνοντας την καταβολή του ποσού που παρέλειψε να εισπράξει.

I – **Κανονιστικό πλαίσιο**

Α — *Πράξη για τους όρους προσχώρησης του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και για τις προσαρμογές των [Σ]υνθηκών*[2]

3. Το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως ορίζει τα εξής:

«Κάθε απόθεμα προϊόντων που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος την 1η Μαρτίου 1986 και υπερβαίνουν την ποσότητα που μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει κανονικό απόθεμα μεταφοράς πρέπει να καταργηθεί από την Πορτογαλική Δημοκρατία και με δαπάνη της, στο πλαίσιο κοινοτικών διαδικασιών που θα καθοριστούν και σε προθεσμίες που θα ταχθούν με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 258.

[…]»

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — ΕΕ 1985, L 302, σ. 23. Στο εξής: Πράξη Προσχωρήσεως.

4. Δυνάμει του άρθρου 371, παράγραφος 1, της Πράξεως Προσχωρήσεως, «[η] απόφαση της 21ης Απριλίου 1970 για την αντικατάσταση των χρηματικών εισφορών των κρατών μελών από ιδίους πόρους των Κοινοτήτων [...] εφαρμόζεται σύμφωνα με τα άρθρα 372 έως 375».

5. Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο του άρθρου 372 της Πράξεως Προσχωρήσεως, «[τ]α έσοδα που αποκαλούνται "γεωργικές εισφορές" και που αναφέρονται στο άρθρο 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της απόφασης της 21ης Απριλίου 1970, περιλαμβάνουν επίσης τα έσοδα που προέρχονται από κάθε ποσό που βεβαιώνεται κατά την εισαγωγή [...] στις συναλλαγές μεταξύ Πορτογαλίας και των άλλων κρατών μελών και μεταξύ Πορτογαλίας και των τρίτων χωρών».

Β — *Η απόφαση 85/257/ΕΟΚ, Ευρατόμ*[3]

6. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 2 της αποφάσεως 85/257 ορίζει τα εξής:

«Τα έσοδα που προέρχονται από:

α) εισφορές, πριμοδοτήσεις, συμπληρωματικά ή εξισωτικά ποσά, πρόσθετα ποσά ή στοιχεία φόρων και λοιπά τέλη που θεσπίζονται ή πρόκειται να θεσπισθούν από τα όργανα των Κοινοτήτων επί των συναλλαγών με χώρες μη μέλη, στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής, καθώς και από εισφορές και άλλα [τέλη] που προβλέπονται στα πλαίσια της κοινής οργανώσεως των αγορών στον τομέα της ζάχαρης·

β) τους δασμούς του Κοινού Δασμολογίου και τους λοιπούς δασμούς, που θεσπίζονται ή θα θεσπιστούν από τα όργανα των Κοινοτήτων επί των συναλλαγών με χώρες μη μέλη,

συνιστούν ιδίους πόρους που εγγράφονται στον προϋπολογισμό των Κοινοτήτων.»

7. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, της αποφάσεως 85/257 ορίζει τα εξής:

«Οι κοινοτικοί πόροι που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 εισπράττονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις εθνικές τους νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις τις οποίες ενδεχομένως τροποποιούν για τον σκοπό αυτό. Τα κράτη μέλη θέτουν τους πόρους αυτούς στη διάθεση της Επιτροπής.»

Γ — *Ο κανονισμός ΕΟΚ 1697/79*[4]

8. Σύμφωνα με το άρθρο 1 του κανονισμού 1697/79:

«1. Ο παρών κανονισμός καθορίζει τους όρους βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές προβαίνουν στην εκ των υστέρων είσπραξη των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών οι οποίοι, ανεξαρτήτως λόγου, δεν κατέστησαν απαιτητοί σε βάρος του φορολογουμένου για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών.

3 — Απόφαση του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1985, για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (ΕΕ L 128, σ. 15).

4 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της «εκ των υστέρων» εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφήθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών (ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254 έως 256).

2. Κατά την έννοια του παρόντος κανονισμού νοούνται με τον όρο:

α) "εισαγωγικοί δασμοί" τόσο οι τελωνειακοί δασμοί και επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος, όσο και οι γεωργικές εισφορές κατά την εισαγωγή που προβλέπονται στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής ή εκείνης των ειδικών καθεστώτων που εφαρμόζονται βάσει του άρθρου 235 της Συνθήκης, σε ορισμένα εμπορεύματα που προκύπτουν από μεταποίηση γεωργικών προϊόντων·

[…]

γ) "βεβαίωση χρέους" η πράξη της διοικήσεως με την οποία προσδιορίζεται προσηκόντως το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που πρέπει να εισπραχθεί από τις αρμόδιες αρχές·

δ) "τελωνειακή οφειλή" η υποχρέωση φυσικού ή νομικού προσώπου να καταβάλει το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που εφαρμόζονται με βάση τις ισχύουσες διατάξεις στα εμπορεύματα που υπόκεινται σε τέτοιους δασμούς».

9. Το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79 έχει ως εξής:

«1. Όταν οι αρμόδιες αρχές διαπιστώνουν ότι το σύνολο ή μέρος του ποσού των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που οφείλεται νομίμως για εμπόρευμα που διασαφ[ή]θηκε σε τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου, προβαίνουν στην είσπραξη των δασμών που δεν καταβλήθηκαν.

Εντούτοις, η διαδικασία αυτή δεν δύναται να αναληφθεί μετά την εκπνοή προθεσμίας τριών ετών, που υπολογίζεται από την ημερομηνία βεβαιώσεως του αρχικού ποσού που δεν κατέστη απαιτητό σε βάρος του φορολογουμένου ή, εφόσον δεν έλαβε χώρα βεβαίωση χρέους, από την ημερομηνία γενέσεως της σχετικής με το εμπόρευμα τελωνειακής οφειλής.

2. Κατά την έννοια της παραγράφου 1, η διαδικασία εισπράξεως αρχίζει με την κοινοποίηση στον ενδιαφερόμενο εγγράφου που αναφέρει το ποσό των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που οφείλονται.»

Δ — *Ο κανονισμός ΕΟΚ 3771/85*[5]

10. Σύμφωνα με το άρθρο του 1, ο κανονισμός 3771/85 «θεσπίζει τους γενικούς κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 254 της πράξης προσχώρησης».

11. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', του ίδιου κανονισμού, θεωρείται ότι «βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος […] τα προϊόντα […] που εισάγονται στην Πορτογαλία, για τα οποία τηρήθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις και εισπράχθηκαν οι απαιτητοί δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδύναμου αποτελέσματος στην Πορτογαλία και για τα οποία δεν έχει γίνει ολική ή μερική επιστροφή αυτών των δασμών και φορολογικών επιβαρύνσεων».

5 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονται στην Πορτογαλία (ΕΕ L 362, σ. 21).

12. Το άρθρο 8 του κανονισμού 3771/85 ορίζει τα εξής:

«1. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 38 του κανονισμού 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, για την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα των λιπαρών ουσιών [6], ή, ανάλογα με την περίπτωση, στα αντίστοιχα άρθρα των άλλων κανονισμών που αφορούν την κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών.

2. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής που αναφέρονται στην παράγραφο 1 αφορούν κυρίως:

[…]

δ) τις λεπτομέρειες διάθεσης των πλεονασμάτων.

3. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να προβλέπουν:

[…]

γ) είσπραξη ενός φόρου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος ενδιαφερόμενος δεν τηρεί τις λεπτομέρειες διαθέσεως των πλεονασμάτων.»

Ε — *Ο κανονισμός ΕΟΚ 579/86*[7]

13. Στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 579/86 αναφέρεται ότι, «λαμβανομένου υπόψη του κινδύνου κερδοσκοπικών πράξεων που υφίσταται στα δύο νέα κράτη μέλη όσον αφορά τη ζάχαρη […], είναι απαραίτητο να προβλεφθούν διατάξεις για τα αποθέματα που βρίσκονταν, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία».

14. Στην έκτη αιτιολογική σκέψη του ίδιου κανονισμού αναφέρεται ότι «οι ποσότητες που υπερβαίνουν το […] απόθεμα μεταφοράς, οι οποίες δεν έχουν εξαχθεί πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία και οι οποίες, συνεπώς, δεν έχουν αποτραβηχθεί από την αγορά, θεωρούνται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας και ότι έχουν εισαχθεί από τρίτες χώρες· […] [υ]πό αυτές τις συνθήκες, είναι δικαιολογημένο να προβλεφθεί η είσπραξη ενός ποσού ίσου προς την εισφορά κατά την εισαγωγή που ίσχυε για το εν λόγω προϊόν την τελευταία ημέρα της προθεσμίας που προβλέπεται για την εξαγωγή […]».

15. Στην όγδοη αιτιολογική σκέψη του ίδιου κανονισμού αναφέρεται ότι «για να πληρούνται οι προϋποθέσεις της καλής διαχείρισης των αγορών του τομέα αυτού, είναι απαραίτητο να προβλεφθεί η ανακοίνωση εκ μέρους των νέων κρατών μελών του επιπέδου των αποθεμάτων τους που έχει διαπιστωθεί και των ποσοτήτων οι οποίες θεωρούνται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά».

16. Το άρθρο 3 του κανονισμού 579/86 ορίζει τα εξής:

«1. Τα νέα κράτη μέλη προβαίνουν ξεχωριστά σε απογραφή των αποθεμάτων ζάχαρης […] που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στα εδάφη τους την 1η Μαρτίου 1986, ώρα 0.00.

6 — ΕΕ ειδ. έκδ. 03/002, σ. 33.

7 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 28ης Φεβρουαρίου 1986, για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονται, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία (ΕΕ L 57, σ. 21).

2. Για την εφαρμογή της παραγράφου 1, κάθε κάτοχος, υπό οιαδήποτε ιδιότητα, μιας ποσότητας ζάχαρης […] τουλάχιστον 3 000 χιλιογράμμων […], η οποία ευρίσκεται σε ελεύθερη κυκλοφορία την 1η Μαρτίου 1986, ώρα 0.00, πρέπει να τη δηλώσει, πριν από τις 13 Μαρτίου 1986, στις αρμόδιες αρχές.

[…]»

17. Το άρθρο 4 του κανονισμού 579/86 προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν η ποσότητα του αποθέματος ζάχαρης […] υπερβαίνει για ένα κράτος μέλος την ποσότητα που καθορίζεται γι' αυτό […], το κράτος μέλος αυτό πρέπει να εξασφαλίσει την εξαγωγή εκτός της Κοινότητας, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1987 [8], μιας ποσότητας ίσης προς τη διαφορά ανάμεσα στην ποσότητα που έχει απογραφεί και στην εν λόγω καθορισμένη ποσότητα […]. Όσον αφορά την Πορτογαλία, η διαπίστωση των αποθεμάτων και ο προσδιορισμός των ποσοτήτων ζάχαρης που πρέπει να εξαχθούν δυνάμει του πρώτου εδαφίου πραγματοποιούνται ξεχωριστά, αφενός για τις αυτόνομες περιοχές των Αζορών και της Μαδέρας και αφετέρου για τις άλλες περιοχές της Πορτογαλίας.

2. Όσον αφορά τις ποσότητες που πρέπει να εξαχθούν δυνάμει της παραγράφου 1:

[…]

γ) η εξαγωγή του σχετικού προϊόντος πρέπει να πραγματοποιηθεί, πριν από την 1η Ιανουαρίου 1987, από το έδαφος του νέου κράτους μέλους στο οποίο έγινε η διαπίστωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, και το προϊόν πρέπει να έχει εγκαταλείψει το γεωγραφικό έδαφος της Κοινότητας πριν από την ημερομηνία αυτή»[9].

18. Κατά το άρθρο 5 του ίδιου κανονισμού:

«1. Εκτός από περίπτωση ανωτέρας βίας, η απόδειξη εξαγωγής […] πρέπει να προσκομισθεί πριν από την 1η Μαρτίου 1987 [10] με τα ακόλουθα έγγραφα:

α) πιστοποιητικά εξαγωγής που έχουν εκδοθεί […] από τον αρμόδιο οργανισμό του σχετικού νέου κράτους μέλους·

β) έγγραφα που αναφέρονται στα άρθρα 30 και 31 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3183/80 [11], τα οποία είναι απαραίτητα για την αποδέσμευση της εγγύησης.

2. Αν η απόδειξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν προσκομισθεί [πριν] από την 1η Μαρτίου 1987, η εν λόγω ποσότητα θεωρείται ότι έχει διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας.»

8 — Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3332/86 της Επιτροπής, της 31ης Οκτωβρίου 1986, που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΟΚ) 579/86 για τη θέσπιση των διατάξεων σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονται, την 1η Μαρτίου 1986, στην Ισπανία και την Πορτογαλία (ΕΕ L 306, σ. 37), μετέθεσε την ημερομηνία αυτή, όσον αφορά την Πορτογαλία, στην 1η Ιουλίου 1987.

9 — Ο κανονισμός 3332/86 προσδιόρισε επίσης ως ημερομηνία για την Πορτογαλία την 1η Ιουλίου 1987.

10 — Ο κανονισμός 3332/86 καθόρισε ως ημερομηνία για την Πορτογαλία την 1η Σεπτεμβρίου 1987.

11 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 3ης Δεκεμβρίου 1980, περί κοινών τρόπων εφαρμογής του καθεστώτος πιστοποιητικών εισαγωγής, εξαγωγής και προκαθορισμού για τα γεωργικά προϊόντα (ΕΕ L 338, σ. 1).

19. Το άρθρο 7 του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«1. Για τις ποσότητες οι οποίες κατά την έννοια του άρθρου 5 παράγραφος 2 θεωρείται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά, εισπράττεται ποσό ίσο:

α) όσον αφορά τη ζάχαρη, ανά 100 χιλιόγραμμα, με την εισφορά κατά την εισαγωγή που ισχύει στις 31 Δεκεμβρίου 1986 [12] για την άσπρη ζάχαρη [...]».

20. Σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86, «[τ]α νέα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού και ορίζουν, ιδίως, όλες τις διαδικασίες ελέγχου που είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση της απογραφής που αναφέρεται στο άρθρο 3 και για την εκπλήρωση της υποχρέωσης εξαγωγής που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1».

ΣΤ — *Ο κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) 1552/89*[13]

21. Το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1552/89 προβλέπει ότι, «[γ]ια την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, η απαίτηση των Κοινοτήτων επί των ιδίων πόρων που αναφέρονται στο άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχεία α) και β) της απόφασης 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ θεωρείται ως βεβαιωθείσα όταν η αρμόδια υπηρεσία του κράτους μέλους ανακοινώσει το οφειλόμενο ποσό στον οφειλέτη. Η ανακοίνωση αυτή πραγματοποιείται μόλις ο οφειλέτης γίνει γνωστός και το ποσό της απαίτησης μπορεί να υπολογιστεί από τις αρμόδιες διοικητικές αρχές, αφού τηρηθούν όλες οι εφαρμοστέες εν προκειμένω κοινοτικές διατάξεις».

22. Κατά το άρθρο 11 του ίδιου κανονισμού, «[κ]άθε καθυστέρηση στις εγγραφές του λογαριασμού που αναφέρεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, δημιουργεί για το συγκεκριμένο κράτος μέλος την υποχρέωση καταβολής τόκων υπερημερίας».

23. Το άρθρο 17 του κανονισμού 1552/89 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε τα ποσά που αντιστοιχούν στα βεβαιωθέντα [...] έσοδα να αποδίδονται στην Επιτροπή κατά τους όρους που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό.

2. Τα κράτη μέλη απαλλάσσονται της υποχρεώσεως να αποδίδουν στην Επιτροπή τα ποσά που αντιστοιχούν στα βεβαιωθέντα έσοδα, μόνον εάν η είσπραξη δεν μπόρεσε να πραγματοποιηθεί για λόγους ανωτέρας βίας. Εξάλλου, σε ορισμένες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να μη θέτουν στη διάθεση της Επιτροπής τα σχετικά ποσά εφόσον αποδεικνύεται, μετά από διεξοδική εξέταση όλων των στοιχείων της εν λόγω περίπτωσης, ότι είναι οριστικά αδύνατον να εισπράξουν τα οφειλόμενα για λόγους πέραν της ευθύνης τους. Οι περιπτώσεις αυτές πρέπει να αναφέρονται στην έκθεση που προβλέπει η παράγραφος 3, εφόσον τα ποσά υπερβαίνουν το ισόποσο των 10 000 Ecu [...]· στην έκθεση αυτή πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι για του[ς] οποίους το κράτος μέλος δεν μπόρεσε να αποδώσει τα εν λόγω ποσά. Η Επιτροπή διαθέτει προθεσμία έξι μηνών για να ανακοινώσει, ενδεχομένως, τις παρατηρήσεις της στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

[...]»

12 — Ο κανονισμός 3332/86 καθόρισε ως ημερομηνία για την Πορτογαλία την 30ή Ιουνίου 1987.

13 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1989, για την εφαρμογή της αποφάσεως 88/376/ΕΟΚ, Ευρατόμ, για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (ΕΕ L 155, σ. 1).

II – **Η προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία**

24. Με επιστολή της 26ης Ιουνίου 2003, οι πορτογαλικές αρχές ζήτησαν από την Επιτροπή απαλλαγή, σύμφωνα με το άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) 1150/2000 [14], προκειμένου να μη θέσουν στη διάθεσή της συνολικό ποσό 785 078,50 ευρώ ως βεβαιωθέντα έσοδα σχετικά με πλεονάζουσες ποσότητες ζάχαρης για τις οποίες δεν είχε προσκομιστεί απόδειξη εξαγωγής εντός της προθεσμίας που απαιτεί ο κανονισμός 579/86. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστήριξε ότι η διαταγή πληρωμής που είχε απευθύνει στον οφειλέτη στις 25 Οκτωβρίου 1990 είχε ακυρωθεί με απόφαση του Supremo Tribunal Administrativo της 8ης Μαΐου 2002 [15], γεγονός που καθιστούσε αδύνατη την είσπραξη του οφειλόμενου ποσού.

25. Η Επιτροπή, αφού ζήτησε συμπληρωματικά στοιχεία, απέρριψε το αίτημα απαλλαγής για τον λόγο ότι είχε παρέλθει διάστημα μεγαλύτερο της τριετίας μεταξύ της πρώτης ημερομηνίας κατά την οποία κατέστη δυνατή η λογιστική εγγραφή της οφειλής και της ημερομηνίας κατά την οποίαν κινήθηκε η διαδικασία για την εκ των υστέρων είσπραξη. Πέραν τούτου, θεωρώντας ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν είχε αποδείξει ότι δεν ήταν υπαίτια για τη μη είσπραξη του οφειλόμενου ποσού, η Επιτροπή ζήτησε από τις πορτογαλικές αρχές να θέσουν στη διάθεσή της πριν από τις 20 Σεπτεμβρίου 2004 το συνολικό ποσό των 785 078,50 ευρώ.

26. Κατόπιν ανταλλαγής επιστολών, οι πορτογαλικές αρχές, με επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 2006, δήλωσαν ότι το Supremo Tribunal Administrativo είχε στηρίξει την απόφασή του στην άποψη ότι οι επίδικες απαιτήσεις δεν αφορούσαν ιδίους πόρους, με αποτέλεσμα να μην έχει εφαρμογή το άρθρο 17, παράγραφος 2, του κανονισμού 1150/2000· για τον λόγο δε αυτόν, οι πορτογαλικές αρχές ζήτησαν να θεωρηθεί ότι το αίτημά τους περί απαλλαγής δεν παράγει αποτελέσματα.

27. Το εν λόγω αίτημα απορρίφθηκε με επιστολή της Επιτροπής της 28ης Ιουλίου 2006, με την οποία ζητήθηκε εκ νέου από τις πορτογαλικές αρχές να θέσουν άμεσα στη διάθεσή της το επίδικο ποσό. Απάντηση δεν υπήρξε ούτε στο αίτημα αυτό ούτε σε μεταγενέστερο αίτημα που περιλήφθηκε σε επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 2007.

28. Στις 23 Οκτωβρίου 2007 η Επιτροπή απηύθυνε στις πορτογαλικές αρχές έγγραφο οχλήσεως, με το οποίο εξέφρασε τη διαφωνία της με την άποψη ότι τα επίδικα τέλη δεν αποτελούσαν ιδίους πόρους και υποστήριξε ότι δεν υπήρχε, βεβαίως, αμφιβολία ότι η απόφαση του Supremo Tribunal Administrativo δεν μπορούσε να αγνοηθεί, αλλ' ότι αυτή επηρέαζε μόνο τις σχέσεις μεταξύ του επιχειρηματία και των εθνικών αρχών.

29. Επειδή δεν υπήρξε ανταπόκριση στο εν λόγω έγγραφο οχλήσεως, η Επιτροπή απηύθυνε στις εθνικές αρχές αιτιολογημένη γνώμη με έγγραφο της 2ας Φεβρουαρίου 2009, την οποία ακολούθησε συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη με έγγραφο της 28ης Οκτωβρίου 2011. Η Πορτογαλική Δημοκρατία ενέμεινε στις απόψεις της και η Επιτροπή άσκησε την κρινόμενη προσφυγή.

14 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2000, για την εφαρμογή της απόφασης 94/728/ΕΚ, Ευρατόμ για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (ΕΕ L 130, σ. 1).

15 — Κατά τη διάρκεια της δίκης που οδήγησε στην εν λόγω απόφαση υποβλήθηκε η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως C-30/00, William Hinton & Sons, επί της οποίας εκδόθηκε η διάταξη του Δικαστηρίου της 11ης Οκτωβρίου 2001 (Συλλογή 2001, σ. I-7511).

III – **Η προσφυγή της Επιτροπής**

30. Η Επιτροπή προσάπτει στην Πορτογαλία παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει η τελευταία από το άρθρο 10 ΕΚ, το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, το άρθρο 7 της αποφάσεως 85/257, τα άρθρα 4, 7 και 8 του κανονισμού 579/86, το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79 και τα άρθρα 2, 11 και 17 του κανονισμού 1552/89, για τον λόγο ότι δεν έθεσε στη διάθεση της Ένωσης συνολικό ποσό 785 078,50 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε εισφορές από αποθέματα ζάχαρης που δεν εξήχθησαν μετά την προσχώρηση της Πορτογαλίας στις Κοινότητες.

31. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το ζητούμενο ποσό αποτελεί «ίδιον πόρο» των Κοινοτήτων, κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', της αποφάσεως 85/257, καθόσον συνιστά έσοδο προερχόμενο από «άλλα [τέλη] που προβλέπονται στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», το οποίο προέκυψε από το ειδικό καθεστώς που θεσπίστηκε για την Πορτογαλική Δημοκρατία κατά τον χρόνο προσχωρήσεώς της.

32. Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, τα αποθέματα προϊόντων τα οποία βρίσκονταν σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος την 1η Μαρτίου 1986 και υπερέβαιναν σε ποσότητα τα αποθέματα που μπορούν να θεωρηθούν αντιπροσωπευτικά κανονικών αποθεμάτων μεταφοράς έπρεπε να καταργηθούν από την Πορτογαλική Δημοκρατία με δικά της έξοδα στο πλαίσιο των κοινοτικών διαδικασιών, των οποίων οι κανόνες και οι προθεσμίες καθορίζονται από τους κανονισμούς 3771/85 και 579/86.

33. Κατά την Επιτροπή, δεν πρέπει να συγχέονται ως προς τη φύση τους το ποσό των εξόδων που συνδέονται, ενδεχομένως, με την εξαγωγή των πλεονασμάτων, αφενός, και το ποσό που θα έπρεπε να εισπράξουν οι εθνικές αρχές λόγω του ότι τα πλεονάσματα θεωρήθηκαν «ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας και ότι έχουν εισαχθεί από τρίτες χώρες», αφετέρου, όπως προβλέπει η έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 579/86. Το δεύτερο αυτό ποσό συνιστά ίδιον πόρο των Κοινοτήτων, ενώ η διαφορετική φύση των δύο ποσών έχει επιβεβαιωθεί από το Δικαστήριο στη σκέψη 57 της διατάξεως που εξέδωσε επί της προμνημονευθείσας υποθέσεως William Hinton & Sons.

34. Όσον αφορά την καθυστέρηση με την οποίαν, κατά την άποψη της Επιτροπής, γνωστοποιήθηκε η επίδικη οφειλή, στην προσφυγή υποστηρίζεται ότι παρήλθε τριετία μεταξύ της ημερομηνίας κατά την οποίαν κατέστη το πρώτον δυνατή η λογιστική εγγραφή της τελωνειακής οφειλής —της 16ης Οκτωβρίου 1987— και της ημερομηνίας κατά την οποίαν κινήθηκε η διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως —της 29ης Οκτωβρίου 1990—, πράγμα που σημαίνει ότι παρήλθε η αποσβεστική προθεσμία του άρθρου 2, παράγραφος 1, του κανονισμού 1697/79, όπως αναγνώρισε το Supremo Tribunal Administrativo με την απόφασή του της 8ης Μαΐου 2002, από την οποία προκύπτει a contrario ότι η οφειλή μπορούσε να έχει γνωστοποιηθεί εγκαίρως. Κατά τα λοιπά, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η άποψή της επιβεβαιώνεται από την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Νοεμβρίου 2005 [16].

35. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή ζητεί να εκδοθεί απόφαση με την οποία να καταδικαστεί η Πορτογαλική Δημοκρατία για παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει δυνάμει του άρθρου 10 ΕΚ, του άρθρου 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, του άρθρου 7 της αποφάσεως 85/257, των άρθρων 4, 7 και 8 του κανονισμού 579/86, του άρθρου 2 του κανονισμού 1697/79 και των άρθρων 2, 11 και 17 του κανονισμού 1552/89. Ζητεί, επίσης, από το Δικαστήριο να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

16 — Υπόθεση C-392/02, Επιτροπή κατά Δανίας (Συλλογή 2005, σ. I-9811, σκέψεις 60, 63, 67 και 68).

IV – **Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου**

36. Το Δικαστήριο κάλεσε την Επιτροπή και την Πορτογαλική Δημοκρατία να επικεντρώσουν τα επιχειρήματά τους κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση σε τέσσερα ζητήματα: 1) Αν ο φόρος που προβλέπει το άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 3771/85 αποτελεί ή όχι ίδιον κοινοτικό πόρο. 2) Σε περίπτωση που αποτελεί δικαίωμα προβλεπόμενο στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως των αγορών στον τομέα της ζάχαρης, αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 1697/79. 3) Σε αυτή την περίπτωση, ποιες είναι οι ακριβείς ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της τριετίας που προβλέπεται από το άρθρο 2, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1697/79. 4) Ποιες είναι, κατά την Επιτροπή, οι ακριβείς ημερομηνίες ενάρξεως και λήξεως της περιόδου κατά την οποίαν οι πορτογαλικές αρχές παρέλειψαν να ενεργήσουν εγκαίρως προκειμένου να γνωστοποιήσουν την επίδικη οφειλή.

37. Η Πορτογαλική Δημοκρατία παρέστη με υπόμνημα αντικρούσεως, με το οποίο ισχυρίζεται, όσον αφορά τη φύση του επίδικου ποσού, και προς αντίκρουση των αμφιβολιών της Επιτροπής για την εφαρμογή του κανονισμού 1697/79, ότι, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την προμνημονευθείσα διάταξη William Hinton & Sons, η εφαρμογή αυτή προϋπέθετε να έχει δηλωθεί το εμπόρευμα σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού 579/86, περίσταση που έπρεπε να διαπιστωθεί από το Supremo Tribunal Administrativo. Σε διαφορετική περίπτωση, όπως αναφερόταν στη σκέψη 38 της διατάξεως εκείνης, το εθνικό δικαστήριο θα έπρεπε να εφαρμόσει τις πορτογαλικές διατάξεις περί εισπράξεως δασμών.

38. Κατά την Πορτογαλική Δημοκρατία, το Supremo Tribunal Administrativo δεν διευκρίνισε αν συνέτρεχε η ως άνω προϋπόθεση, αλλά έκρινε ότι ο κανονισμός 1697/79 ήταν εφαρμοστέος λόγω παραπομπής του άρθρου 98 της Reforma Aduanera [νόμου περί τελωνειακής μεταρρυθμίσεως] [17], σύμφωνα με το οποίο η εκ των υστέρων είσπραξη των τελών που δεν αποτελούν ιδίους πόρους ή εναπομένοντες δασμούς διέπεται από τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις.

39. Κατά την άποψη της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, το Supremo Tribunal Administrativo υπέπεσε σε πλάνη. Παρά ταύτα, η εκτέλεση της αποφάσεως της 8ης Μαΐου 2002 ήταν υποχρεωτική για επιτακτικούς λόγους συνταγματικής τάξεως.

40. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 17 του κανονισμού 1150/2000 εφαρμόζεται μόνον εάν πρόκειται για ιδίους κοινοτικούς πόρους, το αρχικό της αίτημα απαλλαγής έπρεπε να θεωρηθεί ότι δεν παράγει έννομα αποτελέσματα.

41. Εξάλλου, ισχυρίζεται ότι, στους γενικούς προϋπολογισμούς των Κοινοτήτων για τα έτη 1987, 1988 και 1989, δεν καταλογίζεται σε κανένα άρθρο το ποσό που προβλέπεται από το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 579/86, παρά το γεγονός ότι, δυνάμει του άρθρου 4 του δημοσιονομικού κανονισμού της 21ης Δεκεμβρίου 1977 [18], τα έσοδα μπορούν να εισπραχθούν μόνον εάν καταλογίζονται σε άρθρο του προϋπολογισμού. Ως εκ τούτου, ακόμη και αν επρόκειτο εδώ για ιδίους πόρους, θα υπήρχε νομικό κώλυμα για την είσπραξή τους.

42. Επιπλέον, η Πορτογαλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι τα έσοδα που έπρεπε να χαρακτηριστούν ως ίδιοι πόροι προσδιορίζονται στην Πράξη Προσχωρήσεως και ότι δεν περιλαμβάνουν τα έσοδα που προέρχονται από το ποσό του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 579/86.

17 — Τέθηκε σε ισχύ με το προεδρικό διάταγμα 46311 της 27ης Απριλίου 1965.

18 — ΕΕ ειδ. έκδ. 01/002, σ. 77.

43. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι ο χαρακτηρισμός του ποσού αυτού ως εισφοράς αμφισβητήθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, Koninklijke Coöperatie Cosun κατά Επιτροπής [19], και ότι, αν επρόκειτο για ιδίους πόρους, το ίδιο θα ίσχυε και για τα ποσά που εισπράττονται δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 60/2004 [20] και του άρθρου 12, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 1832/2006 [21], τα οποία, ωστόσο, δεν χαρακτηρίζονται ίδιοι πόροι.

44. Κατά συνέπεια, η Πορτογαλική Δημοκρατία θεωρεί ότι το επίδικο ποσό έχει τη βάση του, αφενός, στο άρθρο 8, παράγραφος 3, στοιχείο γ', του κανονισμού 3771/85 και, αφετέρου, στο άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, στο οποίο παραπέμπουν η πρώτη και η δεύτερη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 579/86.

45. Σε σχέση με την προβαλλόμενη καθυστέρηση της γνωστοποιήσεως της οφειλής, η Πορτογαλική Δημοκρατία ισχυρίζεται ότι το αρχικό της αίτημα επιβαλλόταν από την αδυναμία εισπράξεως του επίδικου ποσού λόγω ακυρώσεως της βεβαιώσεώς του από το Supremo Tribunal Administrativo. Υποστηρίζει, συναφώς, ότι οι εθνικές αρχές έλαβαν γνώση της οφειλής μόλις στις 2 Αυγούστου 1990 και δεν είχαν τη δυνατότητα να προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη παρά μόνον στις 9 Οκτωβρίου 1990, οπότε και αποκαλύφθηκε ότι τα στοιχεία που είχε δηλώσει η εμπλεκόμενη εταιρία ήταν εσφαλμένα.

46. Λόγω των ανωτέρω, η Πορτογαλική Δημοκρατία ζητεί να απορριφθεί η προσφυγή και να καταδικαστεί η Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

47. Με τα αντίστοιχα υπομνήματά τους απαντήσεως και ανταπαντήσεως, οι διάδικοι ενέμειναν επί της ουσίας στις θέσεις τους.

V – **Εκτίμηση**

48. Το επίκεντρο του ενδιαφέροντος στην περίπτωση της κρινομένης προσφυγής έγκειται στο ζήτημα της νομικής φύσεως των τελών που συνδέονται με τα πλεονάσματα ζάχαρης τα οποία δεν εξήχθησαν μετά την προσχώρηση της Πορτογαλίας στις Κοινότητες.

49. Για την επίλυση του ζητήματος αυτού είναι αναγκαία η εξέταση του κανονιστικού πλαισίου που αφορά τη μεταχείριση τέτοιων αποθεμάτων.

A — *Τα πλεονάσματα ζάχαρης κατά τον χρόνο προσχωρήσεως της Πορτογαλίας*

50. Σύμφωνα με την Πράξη Προσχωρήσεως (άρθρο 254), η Πορτογαλία είχε την υποχρέωση να καταργήσει «κάθε απόθεμα προϊόντων που [βρισκόταν] σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος την 1η Μαρτίου 1986 και [υπερέβαινε] την ποσότητα που μπορεί να θεωρηθεί ότι αντιπροσωπεύει κανονικό απόθεμα μεταφοράς», δηλαδή τις πλεονάζουσες ποσότητες ή *πλεονάσματα*.

19 — Υπόθεση C-68/05 P (Συλλογή 2006, σ. I-10367).

20 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 14ης Ιανουαρίου 2004, για τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων στον τομέα της ζάχαρης λόγω της προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λεττονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 9, σ. 8).

21 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τη θέσπιση μεταβατικών μέτρων στον τομέα της ζάχαρης λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας (ΕΕ L 354, σ. 8).

51. Για την εφαρμογή της εντολής αυτής στον τομέα των γεωργικών προϊόντων, ο κανονισμός 3771/85 καθιέρωσε τους γενικούς κανόνες για την εφαρμογή του άρθρου 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως. Σύμφωνα με τους εν λόγω κανόνες, «[θ]εωρούνται ως προϊόντα που βρίσκονται σε ελεύθερη κυκλοφορία στο πορτογαλικό έδαφος [...] τα προϊόντα [...] που εισάγονται στην Πορτογαλία, για τα οποία τηρήθηκαν οι τελωνειακές διατυπώσεις και εισπράχθηκαν οι απαιτητοί δασμοί και φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδυνάμου αποτελέσματος» (άρθρο 1).

52. Το άρθρο 8 του κανονισμού 3771/85 παρέπεμπε για την εφαρμογή του στις διαδικασίες που προβλέπονται από τους κανονισμούς με τους οποίους καθιερώνεται κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα των λιπαρών ουσιών και των γεωργικών αγορών, διευκρινίζοντας ότι οι λεπτομέρειες εφαρμογής μπορούσαν να προβλέπουν την «είσπραξη ενός φόρου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος ενδιαφερόμενος δεν τηρεί τις λεπτομέρειες διαθέσεως των πλεονασμάτων».

53. Δυνάμει του άρθρου 8 του κανονισμού 3771/85 εκδόθηκε ο κανονισμός 579/86, με τον οποίον θεσπίστηκαν οι κανόνες για τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονταν στην Πορτογαλία την 1η Μαρτίου 1986. Οι κανόνες που ενδιαφέρουν εν προκειμένω είναι οι εξής:

α) Η Πορτογαλία έπρεπε να προβεί σε απογραφή των αποθεμάτων ζάχαρης που βρίσκονταν σε ελεύθερη κυκλοφορία στο έδαφός της την 1η Μαρτίου 1986 (άρθρο 3, παράγραφος 1). Προς τον σκοπό αυτόν, κάθε κάτοχος ποσότητας ζάχαρης μεγαλύτερης των 3 000 χιλιογράμμων έπρεπε να τη δηλώσει στις αρμόδιες αρχές πριν από τις 13 Μαρτίου 1986 (άρθρο 3, παράγραφος 2)·

β) Σε περίπτωση που η ποσότητα του αποθέματος ζάχαρης υπερέβαινε την ποσότητα που είχε καθοριστεί για την Πορτογαλία στο άρθρο 2 του ίδιου κανονισμού, το άρθρο 4 όριζε ότι η Πορτογαλία έπρεπε να εξασφαλίσει την εξαγωγή της εκτός της Κοινότητας, πριν από την 1η Ιουλίου 1987·

γ) Η απόδειξη εξαγωγής έπρεπε να προσκομισθεί πριν από την 1η Σεπτεμβρίου 1987, όπως όριζε το άρθρο 5, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού·

δ) Αν η εν λόγω απόδειξη δεν προσκομιζόταν, θα εθεωρείτο ότι η εν λόγω ποσότητα είχε διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας (άρθρο 5, παράγραφος 2)·

ε) Το άρθρο 7 όριζε ότι για τις ποσότητες οι οποίες θεωρείται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά εισπράττεται ποσό ίσο με την εισφορά κατά την εισαγωγή που ίσχυε στις 30 Ιουνίου 1987 για την άσπρη ζάχαρη, αυξημένο ή μειωμένο, ανάλογα με την περίπτωση, κατά το εξισωτικό ποσό προσχωρήσεως που ίσχυε την ίδια ημερομηνία για την άσπρη ζάχαρη στην Πορτογαλία.

54. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το τελευταίο αυτό ποσό αποτελεί «ίδιον πόρο» των Κοινοτήτων. Η Πορτογαλία αμφισβητεί την άποψη αυτή με επιχειρήματα τα οποία, κατά την άποψή μου, δεν είναι πειστικά.

Β — *Η έννοια του «ιδίου πόρου»*

55. Οι Κοινότητες χρηματοδοτούνταν αρχικώς μέσω χρηματοδοτικών συνεισφορών των κρατών μελών. Ωστόσο, οι Συνθήκες της Ρώμης προέβλεπαν ήδη την καθιέρωση ενός συστήματος ιδίων πόρων, αποτελούμενου κυρίως από τα έσοδα που προέρχονται από το κοινό δασμολόγιο (άρθρο 201 Συνθήκης ΕΟΚ).

56. Η υποκατάσταση ενός προτύπου χρηματοδοτήσεως στηριζόμενου σε εθνικές συνεισφορές από ένα σύστημα ιδίων πόρων επισημοποιήθηκε το 1970 [22], μολονότι τα δύο πρότυπα συνυπήρξαν στην πράξη μέχρι το 1980. Οι χρηματοδοτικές συνεισφορές εξακολουθούν μέχρι σήμερα να λειτουργούν ως σύστημα χρηματοδοτήσεως ορισμένων οργάνων που δεν περιέχονται στον προϋπολογισμό [23]. Παρά ταύτα, η χρηματοδότηση με ιδίους πόρους είναι ζήτημα αρχής, καθόσον αποτελεί προϋπόθεση για την αναγνώριση της χωριστής και ανεξάρτητης προσωπικότητας της Ένωσης.

57. Καμία από τις Συνθήκες δεν «περιέχει ορισμό των ιδίων πόρων. Η Επιτροπή, ακολουθώντας μια μετριοπαθή, από θεωρητικής απόψεως, διατύπωση, τους έχει ορίσει ως φορολογικά έσοδα τα οποία έχουν παραχωρηθεί οριστικά στην Κοινότητα για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού και τα οποία της ανήκουν αυτοδικαίως, χωρίς να χρειάζεται μεταγενέστερη απόφαση των εθνικών αρχών» [24].

58. Οι εν λόγω πόροι αποτελούνται από τα εξής στοιχεία [25]:

α) τους λεγόμενους «παραδοσιακούς ή εκ φύσεως ιδίους πόρους», δηλαδή δασμούς, γεωργικές εισφορές και τέλη που έχουν καθιερωθεί από τις Κοινότητες στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (μεταξύ των οποίων και οι φόροι που προβλέπονται στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως αγορών στον τομέα της ζάχαρης)·

β) ένα ποσοστό επί της εναρμονισμένης βάσεως του ΦΠΑ·

γ) ένα «συμπληρωματικό πόρο», ο οποίος προσδιορίζεται σε συνάρτηση προς το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ).

59. Στα έσοδα αυτά πρέπει να προστεθούν τα έσοδα από τον φόρο επί των μισθών, αποδοχών και αμοιβών των υπαλλήλων και εκπροσώπων της Ένωσης, καθώς και τα έσοδα που προέρχονται από τη διοικητική λειτουργία και την οικονομική δραστηριότητα των οργάνων της Ένωσης. Ωστόσο, το κύριο μέρος των ιδίων πόρων αποτελείται από τα ως άνω στοιχεία.

60. Οι «παραδοσιακοί ίδιοι πόροι» που εισπράττονται από ένα κράτος μέλος πρέπει να κατατίθενται σε λογαριασμό που έχει ανοιχθεί προς τον σκοπό αυτόν από την Επιτροπή στο εθνικό δημόσιο ταμείο [26]. Στην πραγματικότητα, δεδομένου του ab origine κοινοτικού τους χαρακτήρα, δεν θα έπρεπε να περιλαμβάνονται ως έσοδα ή έξοδα στους εθνικούς προϋπολογισμούς. Στην πράξη, ωστόσο, πολλά κράτη μέλη τους εντάσσουν στους προϋπολογισμούς τους, παρουσιάζοντάς τους, όμως, ως εισερχόμενα και εξερχόμενα έσοδα. Παρά ταύτα, δημιουργείται η εντύπωση ότι η καταβολή τους στις Κοινότητες εξαρτάται από εθνική απόφαση, πράγμα που δεν συνάδει με τον χαρακτήρα τους ως εσόδων των οποίων δικαιούχος είναι αποκλειστικά η Ένωση.

22 — Απόφαση 70/243 ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970. (JO L 94, σ. 19)

23 — Όπως, για παράδειγμα, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ), το οποίο είναι καρπός της συμφωνίας εταιρικής σχέσης μεταξύ της ομάδας των κρατών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, αφενός, και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφετέρου, που υπεγράφη στις 23 Ιουνίου 2000. Επίσης, είναι δυνατή η χρηματοδότηση με συνεισφορές των κρατών μελών για ορισμένα ερευνητικά προγράμματα [άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο α', του δημοσιονομικού κανονισμού που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (κανονισμός 1605/2002 ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, ΕΕ L 248, σ. 1)].

24 — Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Τα δημόσια οικονομικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2002, σ. 108.

25 — Η σύνθεση αυτή διατηρήθηκε από το 1970 και εντεύθεν στις οδηγίες που ακολούθησαν σε σχέση με τους ιδίους πόρους. Η τελευταία από αυτές είναι η απόφαση 2007/436/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 7ης Ιουνίου 2007 (ΕΕ L 163, σ. 17). Για την εξέλιξη του συστήματος των ιδίων πόρων, βλ. αντί άλλων Waldhoff, Ch., «Art. 311 (3)», στο έργο των Calliess, Ch., και Ruffert, M. (επιμέλεια.), *EUV/AEUV Kommentar*, 4η έκδ., Verlag C.H. Beck, Μόναχο, 2011.

26 — Το έσοδο πρέπει να εισπραχθεί εντός του μηνός που έπεται της «διαπιστώσεως του τέλους». Το τέλος «διαπιστώνεται» από τη στιγμή που θα βεβαιωθεί η αντίστοιχη οφειλή από την αρμόδια υπηρεσία του κράτους μέλους. Στην πραγματικότητα, η Ένωση εξαρτάται από τις εθνικές εισπρακτικές υπηρεσίες.

Γ — *Η φύση των επίδικων τελών*

61. Στη συνέχεια, θα εκθέσω τους λόγους οι οποίοι συνηγορούν υπέρ του χαρακτηρισμού των εν λόγω τελών αντίστοιχα ως ιδίων πόρων της Ένωσης και ως εσόδου των κρατών μελών και θα εκθέσω συναφώς την άποψή μου.

1. Λόγοι για τον χαρακτηρισμό των επίδικων τελών ως «ιδίων πόρων»

62. Αρχικώς, τα τέλη επί των πλεονασμάτων ζάχαρης θεωρήθηκαν εισφορές ισοδυνάμου αποτελέσματος με δασμό και, ως τέτοιες, «ίδιοι πόροι». Η ως άνω διάταξη επί της υποθέσεως William Hinton & Sons[27], αναφερόμενη στα τέλη αυτά, χρησιμοποιεί κατ' επανάληψη τον όρο «εισφορά».

63. Κατά την άποψη της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, ωστόσο, η θεώρηση αυτή εγκαταλείφθηκε από το Δικαστήριο στην προμνημονευθείσα απόφαση Koninklijke Coöperatie Cosun κατά Επιτροπής. Βεβαίως, συντασσόμενο με την άποψη του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο έκρινε τότε ότι ένα έσοδο όπως το επίδικο εν προκειμένω «δεν εισπράττεται λόγω της εξόδου ποσότητας ζάχαρης Γ από τα εξωτερικά σύνορα της Κοινότητας, αλλά, αντιθέτως, λόγω του ότι η ποσότητα αυτή δεν εξήχθη πέραν της Κοινότητας ή διότι η εξαγωγή της δεν πραγματοποιήθηκε με τήρηση των [προβλεπόμενων] όρων και [...] προθεσμιών [...]»[28]. Κατά την άποψή μου, είναι μάλλον αμφίβολος ο λυσιτελής χαρακτήρας του χωρίου αυτού για την υπόθεση, καθώς από αυτό προκύπτει απλώς ότι τα τέλη λόγω πλεονασμάτων ζάχαρης δεν αποτελούν τέλη κατά την εξαγωγή ή την εισαγωγή, χωρίς να συνάγεται ότι δεν μπορούν να αποτελούν ιδίους πόρους υπό άλλη ιδιότητα.

64. Εν πάση περιπτώσει, από το 2006 και εντεύθεν, η Επιτροπή έχει κρίνει ότι τα επίδικα τέλη πρέπει να χαρακτηρίζονται ως «τέλη που προβλέπονται στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», κατά την έννοια του άρθρου 2 της αποφάσεως 2000/597.

65. Κατά την άποψή μου, είναι δύσκολο να μη συμμεριστεί κάποιος την άποψη της Επιτροπής, έστω και μόνον για τον λόγο ότι το περιεχόμενο του άρθρου 2 της αποφάσεως 2000/597 είναι αρκούντως ευρύ ώστε να περιλαμβάνει το επίδικο τέλος. Δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι το τέλος αυτό, παρόλο που πράγματι, σύμφωνα με την απόφαση Koninklijke Coöperatie Cosun κατά Επιτροπής, δεν αποτελεί με τη στενή έννοια εισφορά κατά την εισαγωγή ή την εξαγωγή, ωστόσο, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες στην υπόθεση διατάξεις της Ένωσης, επιτελεί *λειτουργία ισοδύναμη* με εκείνη των εισφορών τέτοιου είδους.

66. Πράγματι, όπως επισήμανε η Επιτροπή, στην έκτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 579/86 αναφέρεται ότι «οι ποσότητες που υπερβαίνουν το εν λόγω απόθεμα μεταφοράς, οι οποίες δεν έχουν εξαχθεί πριν από την προβλεπόμενη ημερομηνία και οι οποίες, συνεπώς, δεν έχουν αποτραβηχθεί από την αγορά, *θεωρούνται* ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά της Κοινότητας και *ότι έχουν εισαχθεί από τρίτες χώρες*· [...] [υ]πό αυτές τις συνθήκες, είναι δικαιολογημένο να προβλεφθεί η είσπραξη ενός *ποσού ίσου προς την εισφορά κατά την εισαγωγή που ίσχυε για το εν λόγω προϊόν* την τελευταία ημέρα της προθεσμίας που προβλέπεται για την εξαγωγή [...]»[29].

67. Προκύπτει με σχετική σαφήνεια ότι το εν λόγω ποσό αποτελεί ίδιον πόρο της Ένωσης ως ισοδύναμο εισφοράς κατά την εισαγωγή.

27 — Το ζήτημα αυτό τέθηκε, όπως προαναφέρθηκε, από το Supremo Tribunal Administrativo κατά τη διάρκεια της δίκης με την οποία αναγνωρίστηκε η παραγραφή της οφειλής που ζητούσε ο δικαιούχος του πλεονάσματος ζάχαρης.

28 — Απόφαση Koninklijke Coöperatie Cosun κατά Επιτροπής (σκέψη 41).

29 — Η υπογράμμιση δική μου.

68. Σε περίπτωση που δεν γίνουν δεκτά τα ανωτέρω, είναι, κατά την άποψή μου, δύσκολο να απορριφθεί ο χαρακτήρας του ιδίου πόρου για την περίπτωση τέλους προβλεπόμενου «στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», κατά την έννοια της ως άνω αποφάσεως 2000/597.

69. Πράγματι, στην όγδοη αιτιολογική σκέψη του ίδιου κανονισμού 579/86 αναφέρεται ότι «για να πληρούνται οι προϋποθέσεις της *καλής διαχείρισης των αγορών του τομέα αυτού*, είναι απαραίτητο να προβλεφθεί η ανακοίνωση εκ μέρους των νέων κρατών μελών του επιπέδου των αποθεμάτων τους που έχει διαπιστωθεί και των ποσοτήτων οι οποίες θεωρούνται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά» [30]. Η διαπίστωση αυτή ήταν αναγκαία για να κριθεί αν η Πορτογαλία υπερέβη την ποσότητα που είχε καθοριστεί γι' αυτήν με τον ίδιο τον κανονισμό 579/86 και, στην περίπτωση αυτήν, να εξασφαλίσει η Πορτογαλική Δημοκρατία, όπως ορίζει το άρθρο 4 του ίδιου κανονισμού, την εξαγωγή του πλεονάσματος εκτός της Κοινότητας πριν από την 1η Ιανουαρίου 1987.

70. Πρόκειται, επομένως, για ένα μέτρο που έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει τη σταθερότητα της αγοράς ζάχαρης και να αποτρέψει τη στρέβλωση που θα μπορούσε να προκαλέσει η παρουσία πλεονασματικών ποσοτήτων μετά την προσχώρηση ενός νέου κράτους μέλους. Επειδή η μη εξάλειψη των πλεονασμάτων διά της εξαγωγής θα προκαλούσε ανισορροπία στην αγορά, ο κανονισμός 579/86 επιδιώκει να την αποσοβήσει, επιβάλλοντας στα πλεονάσματα αυτά το τέλος που θα έπρεπε να καταβληθεί εάν επρόκειτο για εισαγόμενες ποσότητες.

71. Κατά τα λοιπά, ο κανονισμός 579/86 είναι σε πρόδηλη συμφωνία με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2670/81 [31], το άρθρο 3, παράγραφος 1, του οποίου καθιερώνει το προς είσπραξη ποσό για τις ποσότητες που «έχουν *διατεθεί στην εσωτερική αγορά*» [32], ενώ το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 αναφέρεται «στις ποσότητες που *θεωρείται ότι έχουν διατεθεί στην εσωτερική αγορά*» [33]. Δεν εξηγείται, ωστόσο, γιατί η Πορτογαλία, ενώ δέχεται ρητώς [34] ότι τα ποσά που εισπράχθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 2670/81 αποτελούν έσοδα προερχόμενα από «άλλα τέλη στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», κατά την έννοια του άρθρου 2 της αποφάσεως 85/257, δεν δέχεται το ίδιο για τα ποσά που εισπράττονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 579/86 [35].

72. Ως εκ τούτου, στον βαθμό στον οποίο πρόκειται, αφενός, για φόρο που επιτελεί λειτουργία ισοδύναμη με εισφορά κατά την εισαγωγή και, αφετέρου, για μέτρο που στοχεύει στην καλύτερη λειτουργία της αγοράς ζάχαρης, μπορεί ευλόγως να υποστηριχθεί ότι, για οποιονδήποτε από τους δύο λόγους, ο εν λόγω φόρος αποτελεί ίδιον πόρο. Μένει, ωστόσο, ακόμη να εξεταστούν τα αντίθετα προς την άποψη αυτή επιχειρήματα.

2. Λόγοι κατά του χαρακτηρισμού του επίδικου τέλους ως «ιδίου πόρου»

73. Όπως ισχυρίζεται η Επιτροπή, ο κανονισμός 579/86, με τον οποίον θεσπίζονται οι κανόνες σχετικά με τα αποθέματα προϊόντων του τομέα της ζάχαρης που βρίσκονταν στην Πορτογαλία την 1η Μαρτίου 1986, έχει μεταξύ άλλων ως νομική βάση, εκτός από την Πράξη Προσχωρήσεως, και τον κανονισμό 3771/85, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονταν στην Πορτογαλία. Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι ο κανονισμός 579/86 αναφέρεται σε «τέλη που προβλέπονται στο πλαίσιο

30 — Η υπογράμμιση δική μου.

31 — Κανονισμός της Επιτροπής, της 14ης Σεπτεμβρίου 1981, για τη θέσπιση των λεπτομερειών εφαρμογής για την εκτός ποσοστώσεως παραγωγή στον τομέα της ζάχαρης (ΕΕ L 262, σ. 14).

32 — Η υπογράμμιση δική μου.

33 — Η υπογράμμιση δική μου.

34 — Σημείο 2 του υπομνήματός της ανταπαντήσεως.

35 — Προς στήριξη της αντίθετης απόψεώς της, η Πορτογαλία παραπέμπει, με το σημείο 3 του υπομνήματός της ανταπαντήσεως, στην αμφισβήτηση της αιτιολογημένης γνώμης της Επιτροπής. Στην εν λόγω αμφισβήτηση, ωστόσο, δεν γίνεται καμιά αναφορά στον κανονισμό 2670/81.

της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», δηλαδή, σε ίδιον πόρο κατά την έννοια της αποφάσεως 85/257. Επιπλέον, ο εν λόγω κανονισμός 579/86 αποτελεί απλώς εκτελεστικό κανονισμό σε σχέση με τον κανονισμό 3771/85, του οποίου μόνη νομική βάση είναι η Πράξη Προσχωρήσεως και όχι ο κανονισμός 1785/81, με τον οποίον καθιερώνεται η κοινή οργάνωση των αγορών ζάχαρης [36].

74. Κατά την άποψή μου, τα ανωτέρω δεν αναιρούν τον χαρακτηρισμό των επίδικων τελών ως ιδίων κοινοτικών πόρων.

75. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω [37], τα επίδικα τέλη έχουν ως σκοπό να εξασφαλίσουν την ισορροπία της αγοράς ζάχαρης και, υπ' αυτή την έννοια, καλούνται να λειτουργήσουν «στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης». Βεβαίως, ο κανονισμός 1785/81 είναι ο κανόνας εκείνος που καθιερώνει «την κοινή οργάνωση των αγορών στον τομέα της ζάχαρης», όπως δηλώνει ο τίτλος του, αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο εν λόγω κανονισμός αποτελεί την αναγκαία νομική βάση όλων των διατάξεων που πρέπει να εφαρμοστούν στις αγορές αυτές.

76. Στην πραγματικότητα, η απόφαση 85/257 αναφέρεται σε «τέλη που προβλέπονται στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών στον τομέα της ζάχαρης». Καίτοι είναι αληθές ότι το εν λόγω πλαίσιο καθορίζεται από τον κανονισμό 1785/81, τα τέλη που προβλέπονται εντός του πλαισίου αυτού μπορούν να έχουν τη βάση τους σε άλλες διατάξεις. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, στην περίπτωση του κανονισμού 3771/85, για τα αποθέματα γεωργικών προϊόντων που βρίσκονται στην Πορτογαλία.

77. Αφετέρου, δεν μπορεί να μη ληφθεί υπόψη το περιεχόμενο της Πράξεως Προσχωρήσεως, το άρθρο 254 της οποίας ορίζει ότι τα πλεονάσματα πρέπει να καταργηθούν «στο πλαίσιο κοινοτικών διαδικασιών που θα καθοριστούν», οπόταν ορθώς ο κανονισμός 3771/85 έχει ακριβώς ως αντικείμενο τον καθορισμό των διαδικασιών αυτών. Επιπλέον, κατά το άρθρο 371, παράγραφος 1, της Πράξεως Προσχωρήσεως, «[η] απόφαση της 21ης Απριλίου 1970 για την αντικατάσταση των χρηματικών εισφορών των κρατών μελών από ιδίους πόρους των Κοινοτήτων [...] εφαρμόζεται σύμφωνα με τα άρθρα 372 έως 375». Σύμφωνα δε με το πρώτο εδάφιο του ως άνω άρθρου 372, «[τ]α έσοδα που αποκαλούνται "γεωργικές εισφορές" και που αναφέρονται στο άρθρο 2 πρώτο εδάφιο στοιχείο α) της απόφασης της 21ης Απριλίου 1970 περιλαμβάνουν επίσης *τα έσοδα που προέρχονται από κάθε ποσό που βεβαιώνεται κατά την εισαγωγή*, βάσει των άρθρων 233 έως 345, του άρθρου 210, παράγραφος 3, και του άρθρου 213, *στις συναλλαγές μεταξύ Πορτογαλίας και των άλλων κρατών μελών και μεταξύ Πορτογαλίας και των τρίτων χωρών*» [38].

78. Κατά συνέπεια, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η ίδια η Πράξη Προσχωρήσεως δεν αποτελεί απλώς επαρκή νομική βάση για τον κανονισμό 3771/85 (και, κατά συνέπεια, και για τον εκτελεστικό του κανονισμό 579/86), αλλά και την ίδια τη βάση για τον χαρακτηρισμό των επίδικων τελών ως «ιδίων πόρων» (στο μέτρο που, όπως εκτέθηκε, αποτελούν το ισοδύναμο εισφοράς κατά την εισαγωγή).

79. Η Πορτογαλική Δημοκρατία προβάλλει και άλλο επιχείρημα κατά του χαρακτηρισμού των επίδικων τελών ως ιδίων πόρων, στηριζόμενη στο γεγονός ότι το εν λόγω τέλος δεν προβλέπεται από τους προϋπολογισμούς της Ένωσης. Επισημαίνεται συναφώς ότι δεν πρέπει να συγχέονται τα μέτρα των διατάξεων περί προϋπολογισμού που ορίζουν τους ιδίους πόρους, αφενός, με τα τέλη ή τις επιβαρύνσεις που θεσπίζονται από τον νομοθέτη κατά την άσκηση συγκεκριμένης κανονιστικής αρμοδιότητας, αφετέρου [39]. Όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η έννοια του οφειλόμενου ποσού δεν εξαρτάται από τον καταλογισμό του σε κατηγορία του προϋπολογισμού των Κοινοτήτων, αλλά αρκεί

36 — ΕΕ L 177, σ. 4.

37 — Σημεία 69 και 70.

38 — Η υπογράμμιση δική μου.

39 — Αυτό κρίθηκε με τη διάταξη της 21ης Φεβρουαρίου 2013, C-154/12, Isera & Scaldis Sugar κ.λπ., στη σκέψη 31, παραθέτοντας σχετική νομολογία. Inghelram, J., σχολιασμός του άρθρου 310 ΣΛΕΕ, στο Lenz, C.-O., και Borchardt, K.-D., *EU-Verträge Kommmentar*, Bundesanzeiger Verlag, 6η έκδ., Κολωνία 2013.

να προβλέπεται από συγκεκριμένη νομοθετική πράξη· στην προκειμένη περίπτωση, η πράξη αυτή είναι ο κανονισμός 579/86. Επιπλέον, η απόφαση 85/257 για το σύστημα των ιδίων πόρων των Κοινοτήτων (η οποία, λόγω του αντικειμένου της, αποτελεί διάταξη που αφορά τον προϋπολογισμό) ορίζει στο άρθρο της 7 ότι τα κράτη μέλη πρέπει να θέτουν τους εν λόγω πόρους στη διάθεση της Επιτροπής. Υφίσταται, δηλαδή, εν προκειμένω σαφής σύνδεση με τον προϋπολογισμό.

80. Τέλος, η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι, αν ο επίδικος φόρος αποτελούσε ίδιον πόρο, η ίδια ιδιότητα θα έπρεπε να αναγνωριστεί και στα ποσά που εισπράττονται δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του κανονισμού 60/2004 και του άρθρου 12, παράγραφος 3, του κανονισμού 1832/2006 [40], τα οποία, ωστόσο, δεν χαρακτηρίζονται ίδιοι πόροι. Πράγματι, και οι δύο διατάξεις ορίζουν ότι τα τέλη επί των πλεονασμάτων καταλογίζονται στον εθνικό προϋπολογισμό του νέου κράτους μέλους. Εντούτοις, το άρθρο 7 του κανονισμού 60/2004 ορίζει αμέσως μετά ότι, σε περίπτωση που δεν αποδειχθεί η απομάκρυνση των πλεονασμάτων από την αγορά, «το νέο κράτος μέλος χρεώνεται με ποσό ίσο με την ποσότητα που δεν απομακρύνθηκε [...]. Το ποσό αυτό *αποδίδεται στον κοινοτικό προϋπολογισμό* [41] […] και λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των εισφορών στην παραγωγή για την περίοδο εμπορίας 2004/05 [42] ». Επομένως, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, πρόκειται εν προκειμένω απλώς για ένα σύστημα εισπράξεως σε δύο στάδια, το οποίο καταλήγει και πάλι σε έσοδο του κοινοτικού προϋπολογισμού.

81. Για να ολοκληρωθεί το κεφάλαιο αυτό σχετικά με τον νομικό χαρακτηρισμό του επίδικου ποσού, επισημαίνω ότι υπάρχει, κατά την άποψή μου, ένα επιπλέον στοιχείο υπέρ του ότι το εν λόγω ποσό πρέπει εν πάση περιπτώσει να θεωρηθεί ίδιος πόρος.

82. Πρόκειται για τη διάταξη που εξέδωσε το Δικαστήριο επί της υποθέσεως William Hinton & Sons με αφορμή ένα προδικαστικό ερώτημα το οποίο υποβλήθηκε ακριβώς στο πλαίσιο διαδικασίας που κίνησαν οι πορτογαλικές αρχές για να διεκδικήσουν την οφειλή λόγω μη εξαχθέντων πλεονασμάτων. Δεδομένου ότι, βάσει του σκεπτικού της διατάξεως εκείνης, η διεκδίκηση του ποσού στηριζόταν ακριβώς στον χαρακτήρα του ως ιδίου πόρου, δεν θα πρέπει, σύμφωνα με τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, να υιοθετηθεί για την επίλυση της επίδικης υποθέσεως σκεπτικό όχι απλώς διαφορετικό, αλλά αντίθετο προς εκείνο που υιοθέτησε αρχικά το Δικαστήριο. Και τούτο ανεξαρτήτως των επιφυλάξεων που ενδέχεται να υπάρχουν σχετικά με τη μεταβολή της νομολογίας μετά την υπόθεση Koninklije Coöperatie Cosun κατά Επιτροπής.

83. Η άποψή μου, επομένως, την οποία και προτείνω κατ' αρχάς στο Δικαστήριο, είναι ότι το επίδικο ποσό αντιστοιχεί σε τέλος το οποίο πρέπει να χαρακτηριστεί ίδιος πόρος της Ένωσης.

Δ — *Η δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1697/79*

84. Αφού αποδείχθηκε ότι το επίδικο τέλος αποτελεί ίδιον πόρο, επιβάλλεται να διαπιστωθεί αν έχει εφαρμογή στην υπόθεση ο κανονισμός 1697/79, με τον οποίον ρυθμίζεται η είσπραξη των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών και σύμφωνα με τον οποίον η εν λόγω είσπραξη πρέπει να πραγματοποιηθεί εντός τριετούς προθεσμίας.

85. Μολονότι θα μπορούσαν να διατυπωθούν ορισμένες αμφιβολίες σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 1697/79 —καθόσον, όπως αναφέρθηκε, το επίδικο τέλος δεν μπορεί να θεωρηθεί εισφορά κατά την εισαγωγή—, είναι, κατά την άποψή μου, αναμφισβήτητο ότι ο εν λόγω κανονισμός έχει πλήρη εφαρμογή στην υπόθεση. Αφενός, επειδή η διάταξη William Hinton & Sons, όπως προαναφέρθηκε, εκκινούσε από την αφετηρία ότι το τέλος εκείνο αποτελούσε εισφορά και,

40 — Αμφότεροι οι κανονισμοί αυτοί έχουν αναφερθεί ανωτέρω και εισάγουν μεταβατικά μέτρα στον τομέα της ζάχαρης λόγω της προσχωρήσεως νέων κρατών μελών το 2004 και το 2007.

41 — Η υπογράμμιση δική μου.

42 — Την ίδια διατύπωση χρησιμοποιεί το άρθρο 13 του κανονισμού 1832/2006.

επομένως, ίδιον πόρο και το Δικαστήριο ανέθεσε στο Supremo Tribunal Administrativo να διαπιστώσει αν το εμπόρευμα που υπόκειται στην οφειλή είχε δηλωθεί σύμφωνα με τον κανονισμό 579/86, επισημαίνοντας ότι, αν δεν είχε δηλωθεί, έπρεπε να εφαρμοστεί η εθνική νομοθεσία και όχι ο κανονισμός 1697/79[43]. Αφετέρου, και κυρίως, επειδή το ίδιο το Supremo Tribunal Administrativo κατέληξε, με την απόφασή του της 8ης Μαΐου 2002[44], στο συμπέρασμα ότι ο κανονισμός είχε εφαρμογή στην υπόθεση εκείνη κατά παραπομπή του εσωτερικού δικαίου[45].

86. Σε σχέση με το τελευταίο αυτό ζήτημα, επισημαίνεται ότι δεν ασκεί επιρροή στην υπόθεση το γεγονός ότι, όπως υποστηρίζει η Πορτογαλική Δημοκρατία, το Supremo Tribunal Administrativo υπέπεσε ενδεχομένως σε πλάνη όταν έκρινε ότι το επίδικο τέλος δεν αποτελούσε ίδιον πόρο. Πρώτον, επειδή είναι προφανές ότι ο μόνος νομικός χαρακτηρισμός που έχει συναφώς σημασία είναι, τελικώς, αυτός στον οποίον προβαίνει το Δικαστήριο. Δεύτερον και καθοριστικότερον, επειδή, εν πάση περιπτώσει, το Supremo Tribunal Administrativo έκρινε σαφώς ότι ο εφαρμοστέος στην επίδικη υπόθεση κανόνας ήταν, ακριβώς, ο κανονισμός 1697/79.

87. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση του εν λόγω κανονισμού 1697/79 δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί ιδιαίτερο πρόβλημα, καθόσον έχει ήδη κριθεί από το Supremo Tribunal Administrativo και, εμμέσως, και από το ίδιο το Δικαστήριο. Σε αυτό συνοψίζεται η δεύτερη ενδιάμεση πρότασή μου.

Ε — *Η συμπεριφορά των πορτογαλικών αρχών*

88. Τέλος, δεδομένου ότι πρόκειται για ίδιον πόρο και ότι έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση ο κανονισμός 1697/79, το τελευταίο ζήτημα που πρέπει να επιλυθεί είναι το αν η παραγραφή της οφειλής που αναγνωρίζεται από το Supremo Tribunal Administrativo —σε συνδυασμό με την αδυναμία των πορτογαλικών αρχών να θέσουν το ποσό στη διάθεση της Επιτροπής— οφείλεται σε αμέλεια της Πορτογαλικής Δημοκρατίας.

89. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η διεκδίκηση της επίδικης οφειλής κατέστη δυνατή από τις 16 Οκτωβρίου 1987, ημερομηνία της λογιστικής της εγγραφής. Ως εκ τούτου, η αποσβεστική προθεσμία για τη διεκδίκησή της, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79, έληγε ύστερα από μια τριετία, δηλαδή στις 16 Οκτωβρίου 1990. Ωστόσο, οι πορτογαλικές αρχές ενήργησαν μόλις στις 29 Οκτωβρίου 1990, επιδεικνύοντας, κατά την άποψη της Επιτροπής, αμέλεια από την οποία προκύπτει παράβαση των υποχρεώσεων που υπέχει η Πορτογαλική Δημοκρατία έναντι της Ένωσης.

90. Η Πορτογαλική Δημοκρατία υποστήριξε στο υπόμνημά της ανταπαντήσεως[46] ότι η επίδικη οφειλή είχε παραγραφεί την 1η Σεπτεμβρίου 1987, παρότι στην επ' ακροατηρίου συζήτηση υποστήριξε ότι παραγράφηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1987. Εν πάση περιπτώσει, καθ' όλη τη διάρκεια της δίκης υποστήριξε ότι έλαβε γνώση της οφειλής μόλις στις 2 Αυγούστου 1990 και ότι δεν ήταν σε θέση να κινηθεί για την είσπραξή της νωρίτερα από τις 9 Οκτωβρίου 1990.

91. Κατά την ευνοϊκότερη για την Πορτογαλική Δημοκρατία εκδοχή, και σύμφωνα με τη διατύπωση του Supremo Tribunal Administrativo, η προθεσμία για τη διεκδίκηση της επίδικης οφειλής δεν μπορούσε να είναι μεταγενέστερη της 16ης Οκτωβρίου 1987, ημερομηνίας κατά την οποία, σύμφωνα με το εθνικό δικαστήριο, βεβαιώθηκε το ύψος των τελών που κλήθηκε να καταβάλει η οφειλέτις εταιρία. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79, στις 16 Οκτωβρίου 1990 επήλθε παραγραφή της οφειλής, ενώ οι πορτογαλικές αρχές κινήθηκαν για την είσπραξη των μη καταβληθέντων τελών μόλις στις 29 Οκτωβρίου 1990.

43 — Προμνημονευθείσα διάταξη William Hinton & Sons (σκέψη 38).

44 — Σελίδα 15 του αντιγράφου που επισυνάπτεται στην προσφυγή της Επιτροπής.

45 — Συγκεκριμένα, το άρθρο 98 της Reforma Aduanera.

46 — Σημεία 34 και 35.

92. Όπως υποστήριξε η Επιτροπή, παραθέτοντας, μεταξύ άλλων, την προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Δανίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να βεβαιώσουν την απαίτηση των Κοινοτήτων επί των ιδίων πόρων από τη στιγμή που οι τελωνειακές τους αρχές είναι σε θέση να υπολογίσουν το σχετικό ποσό. Ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, όπως υποστηρίζει η Πορτογαλική Δημοκρατία, στην επίδικη υπόθεση αυτό κατέστη δυνατόν μόλις στις 2 Αυγούστου 1990, το ερώτημα είναι αν οι εθνικές αρχές προέβησαν σε κάθε ευλόγως απαιτούμενη πράξη που θα τους επέτρεπε να γνωρίζουν νωρίτερα το οφειλόμενο ποσό, κατά τρόπον ώστε, τηρώντας όλες τις αναγκαίες διαδικασίες για την είσπραξή του, να είναι σε θέση να το διεκδικήσουν προτού παρέλθει, όπως παρήλθε, η τριετής προθεσμία παραγραφής του άρθρου 2 του κανονισμού 1697/79.

93. Σύμφωνα με το ιστορικό που εξέθεσαν οι πορτογαλικές αρχές στο υπόμνημά τους αντικρούσεως[47], η οφειλέτις εταιρία κατέβαλε στις 30 Οκτωβρίου 1987 συνολικό ποσό ύψους 552 511,20 ευρώ, όπως της ζητήθηκε από το τελωνείο του Funchal με έγγραφο της 16ης Οκτωβρίου 1987. Στις 26 Ιουνίου 1990, το τελωνείο του Funchal απαίτησε από την εταιρία επιπλέον ποσό ύψους 23 419,63 ευρώ λόγω παρατύπως χορηγηθείσας εκπτώσεως. Το εν λόγω ποσό καταβλήθηκε στις 20 Φεβρουαρίου 1991. Στις 26 Σεπτεμβρίου 1990 ζητήθηκε η καταβολή επιπλέον ποσού ως ΦΠΑ και, τέλος, στις 25 Οκτωβρίου 1990 ζητήθηκε το επίδικο ποσό, το οποίο διορθώθηκε στις 26 Νοεμβρίου 1990.

94. Ιδιαίτερη σημασία έχει το στοιχείο ότι η οφειλή της οποίας η εξόφληση ζητήθηκε αρχικώς από την εταιρία γνωστοποιήθηκε στις 16 Οκτωβρίου 1987 και διορθώθηκε, αυξανόμενη κατά το ποσό που αποτελεί εν προκειμένω το αντικείμενο της διαφοράς, μόλις στις 25 Οκτωβρίου 1990, ενώ αιτιολογήθηκε, όπως εκτέθηκε στο υπόμνημα αντικρούσεως[48], βάσει του αποτελέσματος ελέγχου που διατάχθηκε από το Υπουργείο Τροφίμων, κατόπιν ισχυρισμών περί ανακολουθιών στην κατανομή των ποσών που κλήθηκαν να καταβάλουν οι κάτοχοι ζάχαρης στην αυτόνομη περιοχή της Μαδέρας, και από το Instituto do Vinho da Madeira. Ωστόσο, η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν προσδιόρισε την ημερομηνία κατά την οποία διεξήχθη ο έλεγχος αυτός ούτε τον χρόνο κατά τον οποίον διαπιστώθηκαν οι ανακολουθίες που τον προκάλεσαν. Γεγονός είναι ότι τα αποτελέσματα του ελέγχου αυτού διατυπώθηκαν μία τριετία αφότου το τελωνείο του Funchal ζήτησε από την οφειλέτιδα εταιρία να καταβάλει τα σχετικά τέλη.

95. Όπως διαπιστώθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο αριθμός των κατόχων ζάχαρης στην αυτόνομη περιοχή της Μαδέρας δεν ήταν τόσο μεγάλος ώστε να καθιστά αδύνατο ή ιδιαιτέρως περίπλοκο το ελάχιστο έργο της επαληθεύσεως των πλεονασμάτων που αυτοί είχαν δηλώσει. Εν πάση περιπτώσει, κάτι τέτοιο δεν αποδείχθηκε από την Πορτογαλική Δημοκρατία, οπότε, κατά την άποψή μου, η τριετία που παρήλθε μεταξύ της βεβαιώσεως των τελών και της διενέργειας ελέγχου από τις εθνικές αρχές είναι αδικαιολόγητη και στοιχειοθετεί έλλειψη επιμέλειας, η οποία οδήγησε στην καταγγελλόμενη από την Επιτροπή παράβαση. Αυτήν την άποψη υιοθετώ και ως τελευταία ενδιάμεση πρόταση.

VI – **Δικαστικά έξοδα**

96. Προτείνω στο Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 184, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

47 — Σημεία 6 έως 12.

48 — Σημεία 9 και 10.

VII – **Πρόταση**

97. Κατόπιν των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να κρίνει ως εξής: Να αναγνωρίσει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, παραλείποντας να θέσει στη διάθεση της Επιτροπής ποσό 785 078,50 ευρώ ως τέλη επί πλεονασμάτων ζάχαρης τα οποία δεν εξήχθησαν μετά την προσχώρησή της στις Κοινότητες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 10 ΕΚ, το άρθρο 254 της Πράξεως Προσχωρήσεως, το άρθρο 7 της αποφάσεως 85/257, τα άρθρα 4, 7 και 8 του κανονισμού 579/86, το άρθρο 2 του κανονισμού 1697/79 και τα άρθρα 2, 11 και 17 του κανονισμού 1552/89. Να καταδικάσει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.